

Zapíšeme se všude česky v hotelech, hostincích a chýších! Jen tak počneme zjednávatí našemu jazyku platnost i v cizině. Peníze od nás bere každý jako od Němce, Francouze, Angličana atd., a jako ti oznamují se ve své řeči, tak činíme i my. Němce, Francouze, Angličana, Itala nenapadne ani, aby se zapisoval jiným jazykem než svým; řídíme se tedy všude všeobecným pravidlem. Dnes chodí českých turistů ve všech alpských zemích dosti a nemusíme se obávat o to, že by našim zápisům lidé nerozuměli. Konstatujeme s potěšením, že výjimky jsou velmi řídké, avšak netřeba ani těchto výjimek.

Nová zastávka Johnsbachthal u Gstattebodenu v Gosäuse bude otevřena příštím jarem. Tím značněji zkrátí se hlavně výstup na velmi navštěvovaný Reichenstein.

U Antholzského jezera ve skupině Riesenfernerů otevřen byl v srpnu malý, příjemný hotel p. E. Toldtem. Pobyt na jezeře je velmi příjemný, kuchyně dle zkušenosti pisatele velmi chutná.

Na sedle Lusía v Dolomitech mezi Paneveggem a Moňnou, s něhož otvírá se překrásná vyhlídka na skupinu Paly, Marmolatu a Rosengarten, postaven byl letos ve výši 2056 m nový hotel.

Alpská výstava v Zugu. Od 24. do 31. července pořádala sekce Rossbergská švýcarského alp. klubu zajímavou výstavu, ve kteréž kromě výzbroje, fotografií atd. umístěny byly velké sbírky nerostů, květin, alpských motýlů, staré i nové geologické mapy okolí zugského jezera, starých přechodů přes Gotthard, tak že výstava byla nejen zajímavá, ale také velmi poučná.

Povodeň, která stihla 3. srpna t. r. Lambašské údolí u Brienze, způsobila ohromné škody. Potok zvaný Lammbach strhl ochranné stavby a velké kameny do údolí a poškodil značně dráhu z Meiringenu do Brienze. Ukázalo se, že proti velkým živelním katastrofám všechny nákladné stavby a mocné hráze nebyly nic platny. Ve dvou letech jest to již druhá živelní nehoda, která postihla údolí.

Příprava čaje na cestě. Člen sekce St. Gallen švýc. alp. klubu O. Buchenhorner doporučuje turistům v případě potřeby tuto přípravu: Do litrové láhve dají se 2 lžičky čajových listů a asi 12 kousků cukru; večer naplní se láhev vodou třeba studenou a postaví neb zavěsí se kdekoli. Ráno jest čaj hotov a přelije se skrze muselinový váček do sklenic. — K tomu připomínáme, že užíváme na cestě přístroje k vaření čaje, který jest velice lehký (400 gramů) a v němž možno i při největším větru uvařit čaj i na vysokých vrcholech. Nepatrný přístroj, který lehce lze vložit do ruksaku neb do kapsy, obsahuje v obalu tři šilky, totiž lžiček a nádobku na lůh i vodu. Sestrojen je dle přesného návodu p. univ. stud. Baroška; obdržeti jej možno u klempíře pana Dvořáka na Smíchově, Jakubské náměstí.

Věstník obdrží členové českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok I zl. 50 kr., pro členy klubů turistických I zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva redakci Dra Bohuslava Franty v Praze-II., Zahofánského ulice č. 1944.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjmajíc červen, červenec, srpen, září

Slovanské Alpy.

Důležitá knížka pro turisty.

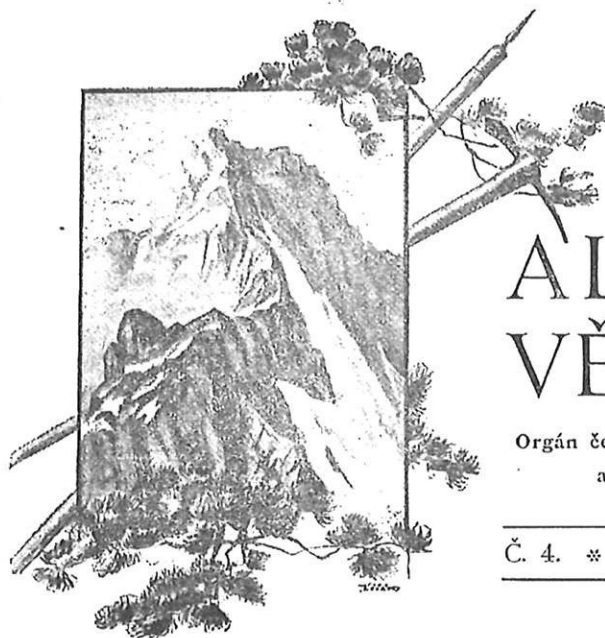
OBSAH:

Všeobecné pokyny: Program. Výstroj. Pochody. Povětrnost. Vůdcové. Dieta cestovní. — Cestovní literatura. Mapy. — Seznam místních jmen slovanských a německých. — Přehled horských tur v Slovanských Alpách. Julské Alpy. Karavanky. Saviňské Alpy. Kras. — Letní sídla. V Krajíně. V Korutanech. — Pošty. Hostince. Seznam horských chýší. Seznam autor. vůdců. Sazba vůdců. — Seznam členů čes. odb. slov. alp. družstva. — Turistické záznamy. Kalendář. Záznamy tur. — Cena pro členy 50 kr., pro nečleny 80 kr. (poštou o 5 kr. více). Objednávky vyřizuje

knihkupectví a nakladatelství FR. ŘIVNÁČE v Praze,

na Příkopě č. 24

Tiskem J. Ottý v Praze. — Nákladem českého odboru slov. alpského družstva.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 4. * LISTOPAD. * R. I.

Übergossene Alpe a Hochkönig.

Traverse z Urslauthalu do Mitterbergu.

Napsal dr. Stan. Prachenský.

(Dokončení.)

S tlukoucím srdcem a jsouce rozčileni událostmi posledních okamžiků přecházeli jsme sněh a dostoupili krátce po té římsy skalní, zrovna tak velké, že jsme tam mohli každý jednu nohu postavit a jednou rukou o skálu se opřít. Pod námi sněh a vedle nás po levici strmý kuloár sněžný, po pravici skála skoro kolmá. Na druhé straně kuloáru, ve výši asi 60 nebo 70 m viděli jsme již ku skále připevněná drátěná lana, ba i celá železná zábradlí, vysoko nad sebou na skále opět po dlouhé době červenou značku. Od míst těchto dle sdělení vůdcova již jen několik minut byla vzdálena pravá z obou skalních bran, zvaných Teufelslöcher, kterou vedla nás cesta. Jakýsi pocit jistoty a bezpečnosti vzbudil ve mně pohled na onen kus skály drátěným lanem opatřený, pocit nikoli nepříjemný po tom, co jsme právě zažili.

Leč dlouho jsme se netěšili. Nová překážka stavěla se nám v cestu. Na úzké skalní římsce vůdce náš nás opustil, řka, že musí ve skále se obhlédnouti, bude-li tamtudy někudy možno dostat se vzhůru. Kratčejí byli bychom se sice dostali nahoru přes sněžový kuloár, o němž již zmínka se stala, tu bylo však nebezpečí, že sněh nás neudrží.

Byly to trapné chvíle, než Hilzensauer se navrátil, trapné jednak dojmem nehody, jež málem byla by se přihodila, jednak nejistotou, na-

lezne-li vůdce další cestu. Co si počneme, vrátí-li se s nepořízenou? Nechtělo se nám ani domyslití.

Asi za 20 minut se Hilzensauer vrátil, avšak se zprávou zdrcující. . . Skalami dále se dostati nebylo lze. Co teď? Skalami nemožno — přes snih nebezpečno . . . Padlo i slovo: vrátiti se!

Vrátiti se nyní, když jsme již tak daleko, když tolik překážek jsme překonali a cíl již blízko nad sebou vidíme? A k tomu vrátiti se po cestě, kde takových nebezpečí, jaké máme před sebou, čeká nás snad ještě více, vrátiti se přes místo, kde málem by se bylo přihodilo neštěstí? Nikoli. Jen mužně v před! Excelsior!

Po krátké poradě usneseno pokračovati ve výstupu a sice tímto způsobem: Vůdce Hilzensauer uváže se na lano, jehož druhý konec zabezpečí se o skalní výstupek, na němž jsme byli, a bude hleděti se dostati přes sněžný kuloár. Podaří-li se mu to, zabezpečí se na druhé straně jeho na skále a my ostatní po jednom držíce se napjatého lana opatrně budeme následovati. Pro případ, že by pod Hilzensauerem snih byl povolil, a on sjel dolů, byli bychom jej, ježto byl na lanu přivázán a lano bylo dobře zabezpečeno, snadno vytáhli vzhůru. Co bychom však byli v tomto případě pak dále činili, ani jsme neuvažovali . . .

Usnesení ihned provedeno. Hilzensauer lanem opásaný stoupá pozorně po sněhu, v pravici sekerku, jejíž bodce hluboko zaráží do sněhu, aby tak pro případ snadno možné nehody jím se zachytil. Již je v polovici kuloáru, již má ku skále jen čtyry, již jen tři kroky . . . v tom zarazí se a nemůže dále, lano nestačí, jsouc příliš krátké . . .

Nezbylo než druhý konec jeho na skále upevněný odepnouti. Opásal se jím pak nosič náš, postoupil několik kroků do sněhu a učinil tak možným, aby Hilzensauer dosáhl skály. Oddychli jsme si z hluboka, vidouce, že se pokus zdařil; neboť kdyby v tom okamžiku, kdy vůdce i nosič byli zároveň na sněhu, tento byl povolil, byli by oba sletěli.

Když byl se Hilzensauer na druhé straně zabezpečil, přešli jsme my ostatní jeden po druhém opatrně podél napjatého lana lehce na sněhu našlapující šťastně na druhou stranu.

Po krátké, poněkud obtížnější lezení skalní — skoro stále po čtyrech — dostihli jsme drátěných lan a zábradlí, přešli jsme ještě jednou sněžný kuloár, jenž nám doleji tak značné nesnáze působil, v jeho nejvyšší části, kde byl již mnohem krotší jednak proto, že byl užší, jednak i proto, že zde snih byl ještě ve stínu a tedy pevnější. Pak ještě několik kroků sněhem, ještě na posled několik železných svor a stojíme v obrovské skalní bráně Teufelslochu a tím také na ledovci Übergossene Alpe.

„Teď si ale zasloužíme oběd,“ pravil někdo z nás, když jsme pozdravili bránu Teufelslochu voláním „Na zdar!“ „už bude jistě dávno poledne.“

Pohlédli jsme na hodinky: Byly tři čtvrti na tři! Více než pět hodin potřebovali jsme na výstup asi 800 m, na nějž za normálních poměrů počítají se 3 1/2 hodiny.

Jednoduchý oběd náš chutnal nám jak náleží. Snědli jsme také, kde co bylo, sardiuky i špek — nač také spořiti — za 2 hodiny jsme v chatě — připíjíce na dlouhé zdraví ztracenému a jen řemeny ruksaku zachráněnému soudruhovi, i kochajíce se krásnou, téměř ideální vyhlídkou.

„Hochtourist“ praví, že po cestě skalami k Teufelslöcher viděti lze stále Vysoké Tury. Přiznávám se však, ač vyhlídka byla zcela jasna, že jsem toho při výstupu ani nepostřehl. Neměli jsme při výstupu mnoho času se obracet. Za to tím vítanější byla nám vyhlídka nyní; dojem její byl tím mocnější, ježto všechny překážky i nebezpečí byly překonány. Požitky nejvyšší, duše hnutí nejintenzivnější vyžadují prý toho, aby byly vybojovány . . .

Po krátkém obědě nastala pouť po ledovci. Je krotký, mírný jako beránek. Ani jediné trhliny jsme nepřešli. Dva páry sněžných obručí, z nichž jsme připjali jeden vůdce, druhý já, a před ostatními kráčejíce sluncem již značně změkklý snih jsme ušlapávali, konaly nám služby výborné. Mnoho času i dosti námahy se uspoří. Vyšlapávání stop v měkkém, hluboko se bořícím sněhu nenáleží, jak známo, ku zvláštním požitkům alpinistiky.

Ledovec Übergossene Alpe v místech, kudy jsme jej přecházeli, jest téměř plochý s malým stoupáním na stranu jižní, kde Hochkönig a několik jiných menších vrcholů skalních nad něj vyčnívá.

Pouť přes ledovec byla skvostná, pohled na mohutné pole ledové velkolepý. Myslím, že ten, kdo koná výstup na Hochkönig se strany mitterbergské, nemůže mít tak velkolepý dojem, jaký jsme měli my.

Třeba slunce pájilo. šlo se nám dobře, ba velmi dobře. Únavy jsme téměř necítili, ku podivu, jakkoli byli jsme již devět hodin na cestě, a jakkoli snídane a oběd nás mnoho neposilnily. Snad proto, že byli jsme celou cestu „příjemně“ rozčilováni.

Jen Hilzensauer chudák byl zmožen — myslím však, že ne tak námahou výstupu, jako tím, že často nahýbal si kořalky. Také pak každé chvíle o své vůli se zastavoval, ač my jsme toho ani nepotřebovali, a proto také došli jsme vrcholu Hochkönigu teprv o půl šesté hodině odpolední. Cesta k němu po ledovci vede až k patě vrcholu směrem rovným, čistě východním, teprve pod vrcholem zamíří na jih.

Na vrcholu čekala nás sice nádherná vyhlídka, ale také trpké sklamaní.

Nebudu vypisovati, co všecko lze s Hochkönigu viděti. Nás zajímaly nejvíce Vysoké Tury a skupina Dachsteinu. Tato zejména byla skvostná v osvětlení slunce sklánějícího se již na obzoru. Jinak četl jsem někde, že jest s Hochkönigu viděti 309 pojmenovaných a velké množství nepojmenovaných vrcholů. Zdá se mi, že chtěl jsem je zrovna počítati, když ve dveřích na vrcholu Hochkönigu letos nově zbudované chaty objevil se zděšený obličej přítele M., volajícího za námi venku stojícími: „Tady uvnitř je to hrozné!“

Nanejvýš jsouce polekáni spěchali jsme k němu, abychom spolu s ním přetrpké sdíleli sklamaní . . . Chata nebyla hotova, lezli jsme do ní po žebříku, v hlavní místnosti byla místo podlahy voda a snih, v ložnici nebylo ani matrací ani pokryvek, a v kuchyni — horrible dictu — pusto a prázdnno jako po vpádu švédských rejtářů. Nejen že tam nebylo nic k jídlu a pití, nýbrž ani kamen tam nebylo, kde bychom si snih rozhrátí mohli . . . Kde jste krásní snové o hrncích egyptských! Společajíce se na údaje hostinského v Hinterthalu, očekávali jsme s jistotou, že v chatě nalezneme konzervy a že se tak odměníme za celodenní strádání. Naše celodenní menu bylo strašně jednoduché: Snídane: Čaj a měkké vejce: Oběd: Jedna

sardinka a kousek špeku. Těšili jsme se tedy již nesmírně na večer, kdy hodlali jsme si v chatě z konzerv připravili vydatnou večeři. A teď takové nadělení!

Nesměle podnikli jsme revisi svých zásob. Všeho všudy měli jsme: kus chleba, jednu konzervu, kousek čokolády, 6 bonbonů... A my byli tři a měli jsme hlad jako vlcí v zimě. Snad bychom se však byli spokojili i tím, co jsme měli k jídlu, kdybychom byli měli co pít. Z vína však nezbylo nám nic, vody tu nebylo a ze sněhu připravití jsme jí nemohli. Po krátké poradě usneseno podniknouti ještě téhož večera sestup. Bylo nutno ovšem sestup změnit; i zvolili jsme proto nejkratší do Mitterbergu.

O šesté hodině večerní opouštěli jsme po desítihodinné pouťi nehostinný vrchol Hochkönig.

Asi hodinu šli jsme po ledovci mírně nakloněném. Po té sstutkami, nově upravenou stezkou, dosti pohodlně do kotliny Ochsenriedl s překrásným divokým okolím, stále mírně sestupující, dále po úbočí pod Thorsäule, přes šterky a sněhy, pak klečí a porostlinami, neustále vidouce krásnou skupinu Dachsteinskou v záři zapadajícího slunce; konečně pod severovýchodními stěnami řečenými Mandlwand, kde jsme vyplašili celé smečky kamzíků, sestoupili jsme k salaši mitterfeldské (1670 m) a lukami do Mitterbergu (1503 m), kam dorazili jsme o 9. hodině večerní, ztrávivše na cestě plně 13½ hodiny. Zde konečně, ovšem se značným spozděním, jsme večeřeli! Výtečná brachová polívka, znamenitý smažený řízek, hlávkový salát a dobré pivo i víno odměnily nás skvěle za nedostatky dne. Mimo to zaplatili jsme dohromady 13 chlebů...

Bylo již pozdě v noci, když dostali jsme se na lože. Nicméně trvalo dosti dlouho, než jsme usnuli. Dojmy posledního dne byly tak mocné, že dlouho ještě spánek nesnášel se na víčka naše.

Partie odbyta byla za celé desetiletí, co Alpy navštěvují, nejzajímavější i pro překážky, jež bylo nám překonatí i pro nebezpečí s tím spojená.

Skončili jsme partii svoji jsouce obohaceni zkušeností, že pravdiva jsou slova Güssfeldtova, že třeba turista, rozhoduje se pro jakousi turu, byl odvážný, vždy toho dbátí musí, aby byl při provedení její též opatrný.

Náš pochod, který za normálních poměrů tomu, kdo má jen něco zkušeností ve slézání skal, nebude působiti žádných obtíží, pro nový sníh stal se nejen obtížným, nýbrž i nebezpečným; nebýti největší opatrnosti, mohl se státí i osudným.

Než nehoda, o níž se stala zmínka, nebyla jediná. Má chof, aby při výstupu ve skalách snadněji rukama zachycovati se mohla, vyhrnula si rukávy své blůzy až nad lokte, nedbajíc nového sněhu a pražického slunce. Teprve když přišli jsme na ledovec, rozpomněla se, že by jí mohl stihnouti sněžný zážeh, a shrnula rukávy. Bylo však již pozdě. Utržila si zážeh tak silný, že jí druhý den na obou rukou naskočily puchýře velikosti až slepičího vejce, a uplynulo plných šest neděl, než měla ruce zase v dobrém stavu.

Obě zmíněné nehody nebyly by se však přihodily, kdyby bylo šetřeno náležitě opatrnosti. Soudruh náš byl by bezpečně přešel zalednělou plochu, kdyby byl opatrně šlápl v šlepěj a ne vedle, a má chof nebyla by si odnesla s Hochkönig tak nepřijemnou upomínku, kdyby na novém sněhu nebyla si obnažila paží. Snad řekne někdo, že i to bylo prohrěšením

proti opatrnosti, že jsme podnikli výstup za nového sněhu; však i kdyby to pravda bylo, pak odpovědnost nepadá na nás, nýbrž na vůdce, jenž měl znáti poměry. A kdyby i pravda bylo, že podnikli jsme partii nebezpečnou a odvážnou, přece jsem rád, že jsem ji podnikl; a dojmy, jež mám při vzpomínce na ni, budou vždy jen příjemné; neboť ze srdce mi mluví poeta francouzský, jenž praví, že zápas alpinisty s horami jest poetický a ušlechtilý, byť i rozum proti němu se vzpíral.

*

Prestreljenik ve skupině kaninské.

(Z přednášky prof. dra K. Chodounského, pořádané dne 8. října t. r. o společenském večeru českého odboru slov. družstva.)

Projekt tury na den 14. srpna byl jasný: ranním vlakem z Moistránu do Trbíze; odtud v 10 hodin odjezd povoze do Rybna (Raiblu) a po obědě pohodlně vzhůru k ochranné chatě pod Kaninem.

Byla krásná letní neděle i nedivili jsme se, že jsme v nádraží Moistránském shledali nad obyčej mnoho čekajícího obecnstva, ale teprve, když zástup stále vzrůstal a vlak nepřijížděl, vzpomněli jsme na sv. horu Višarje. O dny sváteční jest ohromný nával poutníkův k vlakům na celé této trati a opozdění jest tu pravidelné; také jsme přešlapovali celých pět čtvrtí hodin na peronu, než konečně dlouhobanský had wagonový těžce přisupěl. Poutníci se statečně tlačili do přeplněného vlaku, do něhož jsme se také šťastně namačkali — a po přestálých trampotách teprve k polední v Trbízi z něho s velikou radostí vylítli. Ale Trbíz jest východištěm k sv. hoře! Zde se celý vlak vyprázdnil a prostora nádražní se ihned zapestřila ohromným davem poutníků. Marne bylo namáhání dostati se k východišti ucpanému na dobro a na delší chvíli; s resignací zasedli jsme k restauračnímu stolu i zapíjeli těžce zkoušenou trpělivost vínem.

Dvě drahocenné hodiny již byly ztraceny. — Zdálo se vám zajisté někdy, jak utíkáte honem a přece nemůžete s místa — my to tu prožili s otevřenými očima. — Počítali jsme na příležitost u nádraží pohotovou, jichž tu bývá nazbyt; ale tenkrát, když jsme se konečně dostali před stanicí, bylo tu jako vymeteno: Co robít? Nezbyvalo než šlapati v Dolní Trbíz a zde v hostinci Teppanové zkusiti štěstí — beztoho jsme ještě neobědovali. Příležitost nám opatřili a tak jsme se přece dostali do Rybna, ovšem teprve ke čtvrté hodině.

Úmyslu svého, téhož dne ještě dojítí k ochranné chatě Nevea, jsme se nevzdali — potřebovali jsme však vůdce a to byla nová svízele. Posel vyslaný k starému Pintrovi, jehož jsme si přáli, přišel za hodinu s vyřízením, že Pinter odešel včera již s jistým turistou — a jiného vůdce v Rybnu nebylo.

Rozhodli jsme se jítí k chatě bez vůdce — avšak vyslali jsme posla na Preděl k vůdci Baumgartnerovi se vzkazem, aby tam za námi přišel. Pravda, že bylo nejisto, zda-li i Baumgartner není zadán. Naše společnost v Rybnu — mimochodem poznamenáno česká,

milá, s kterou jsme již zde strávili dříve nezapomenutelný večer — zrážela nás, že k chatě cesta nebezpečná a že tam do tmy nedojdeme; jistý turista prý cestou třikrát omdlel a vrátit se musel atd. Hostinská pak nám tvrdila, že chata jest uzavřena a že tam není proviantu. Marré jsem se dovolával výkazu alpských chat, ve kterém chata Nevea zřejmě uvedena s řádným hostinstvím. Přes to na rychlo jsme objednali dostatek proviantu, nacpali jej do ruksaků a s večerem se dali na cestu. Tím okamžikem ukončen byl sen, že pořád utíkáme a nikam se dostat nemůžeme.

Pochod byl rozkošný; z Rybna směrem k jezeru a po jeho krásných březích dále k tvrzi; však znáte ty pohraničné fortý, kde se hrstka vojáků srašlivě nudí a jimž i průchod veselých turistů jest příjemnou obměnou. Vešli jsme v romantické jezerní údolí, v italské části Raccolanou zvané, sevřené ze severu řetězem hor Višperských a z jihu hor Kaninských. Cesta jde skvostným lesem jehličnatým a z ní volný rozhled zejména k Predělu a Manhartu. Nikde se tato hora neprezentuje velikolepěji než odtud. Posněžený její štít pne se tu bez všelikého sousedství k nebi jak sám Mont Cervin.

Čím dále jsme šli, tím více přibývalo krásy a málo jsme dbali večerních stínů; do chaty dorazili jsme šťastně bez závady a byli zde starou tlustou hospodyní Italkou přivítáni. Alpský výkaz ukázal se býti správným, neboť chata Nevea jest stále otevřena a ohostěna. Jsme však již v Itálii a se slovinčinou i němčinou je konec. Bohudík známe z jiných vandrů vlašskou hantýrku a také zde jsme s ní výborně se protloukli.

Večeře se tu ovšem neobešla bez ministry a polenty — velice chutně připravené; vína bylo také dost — a když později v noci i vůdce Baumgartner přišel, byla naše přání dovršena.

Na druhý den časně z rána vyšli jsme zameranou cestou k sedlu končickému, která rovněž tak vede na Kanin (2585 m) jako na Prestreljenik (2505 m) a měl bych nyní líčiti výstup. Byli jsme poprvé v skupině Kaninu, jejíž příkré lesnaté severní stráně spadají v údolí Raccolany a jižní v mírnějším svahu v údolí Soče. Táhlý hřbet s mnohými štíty imponuje pouze se strany severní svými krásnými útvary, rozsáhlými lány věčného sněhu i bujnou vegetací v částech dolejších. Nejvyšší bod Kanin náleží k partím těžším a obtížným, kdežto ostatní štíty lehčeji jsou dostupny.

Výstup na Prestreljenik jest velmi zajímavý, vděčný a neposkytuje valných obtíží; již před polednem rozblíželi jsme se se štítu jeho po čarokrásném obraze. Nejvíce tu poutá nížina italská a jaderské moře; nemohli jsme se zejména nasytiti pohledu na modrý záliv mořský, jenž se celý v slunci leskl a jehož každý záhyb byl ostře konturován — a přece jest odtud vzdálený ve vzdušné čáře asi 80 kilometrů.

Vedle toho zrak stále a stále zalétal v údolí Soče, do Trenty, k Triglavu, k skupině Višperské, k Dolomitům, kde všude byly volány vzpomínky na prožité šťastné chvíle.

Na štítu samém bylo příjemno a pobýli jsme si tu dlouho: vždyť jsme zde také měli slavnostní hostinu na počest narození

paní Chodounské, při níž však bylo více řeči než pokrmů. Nejhůře bylo s připitky: neměli jsme ani vody ani vína a tak nezbyvalo než připíjetí s kusem polenty. Šlo to však od srdce a po menu svažena vyschlá hrdla šťavnatou hruškou.

Po slavnostním obědě jsme se dali na sestup a poněvadž od sedla Prevali, kdež jsme tlumoky měli složeny, jest směr cesty v údolí Soče zameraný, propustili jsme vůdce. Jde to příkrě dolů po terrainu skalnatém, upomínajícím velice na kamenné moře i na Loferské hory. Práce vody všude znatelná: vymlety tu křížem krážem hluboké rýhy ve skalách a celé krátery zde sněhem vyplněny; pochod proto vyžaduje ostražitosti; v dalším sestupu vede cesta ve skalní úvaly s hojnými sněhovými poli, po nichž lze sjížděti. Jdeme bystře v plném úpalu slunečním a po vodě nikde ani stopy; sestupujeme již k chatě Kaninské ve výši 2000 m postavené a těšíme se, že tam na jisto odhalíme želaný pramen. Sklamání bylo trpké — ani zde po vodě potuchy. Žízňiví plahočíme se kamenitou cestou dále dolů; chůze obtížná, unavující a vedrem se dusíme.

Větší a menší viklavé balvany rozsety cestou, že nelze vykonati poctivého kroku. Konečně se blížíme prvnímú porostu kosodřeviny i spatříme pod ní vykukovati střechu první salaše. Žízeň nás popoháněla a kobrtali jsme stále více přes kameny, čím více jsme spěchali. Dole u opuštěné salaše prohlédáme celé okolí marně — ani zde stopy po vodě, ani jediné kapky. Vcházíme v bukový les, nádherný, stinný i doufali jsme, že stezka tu alespoň bude měkčí: marné naděje; kámen a kámen a stále příkrě dolů; i stín byl klamný, neboť pod hustým příkrovem bukovým bylo hrozně dusno; byli jsme vypráhlí a bůh ví z čeho ještě se z nás mohl líti pot, který hojně stékal s čela i s beder. S jednoho výstupu v lese spatříme konečně hluboko dole skupinu tří salaší na mýtině: naděje na vodu obživla a elektrisovala svalstvo: s děsnou žízňí přichvátali jsme k stavením a rozběhneme se na vše strany. — V tišině se jen ob chvíli rozléhala otázka: máte vodu? A smutné „nikoliv“ znělo v odpověď. Sklamání opět sešli jsme se zase na stezce a žízňí zemdlení sesouvali jsme se po travnatých stráních lesem hlouběji a hlouběji. Stezka vede v úzké koryto a zde k naší ohromné radosti spatříme na protější stráni hrubě vymalovanou láhev. Voda! Voda! a co nám nohy stačily — běželi jsme tam. Stáli jsme u skalního výklenku, jehož spodina naplněna vodou, a třeba že vodou vlažnou — přece pro nás na tisíckrát vítanou!

A když jsme se pak dali na cestu k nedalekému již Bovci, cíli naší cesty, přiletěly s vichrem mraky, rozbouřilo se a ukrutný liják nás důkladně prolil. Najednou a neočekávaně bylo vody až nazbyt.

*

Ze slovanských Alp.

První společenský večer našeho odboru. V této rubrice uveřejňujeme obyčejně události ze Slovinských Alp, věci, které se týkají našeho slovanského planinského družstva, výstupy, výlety,

pochody v našich Alpách a j. — a pojednou tento nadpis? Avšak tomu nechtě nikdo se nediví. Byli jsme 8. října večer duchem v nádherných našich horách slovanských; vítali jsme se v Praze po pobytu na Slovinsku, ukazovali jsme si na vyvěšených mapách Štýrska, Korutan, Krajiny, Přímoří cesty v létě podniknuté; na programu našeho večera byla přednáška prof. dra. Chodounského „Z ovzduší slovanských Alp“, při koncertu po přednášce pořádaném účinkovali pánové profesor konservatoře pražské K. Hofmeister, který právě po několikaletém pobytu ve Slovinsku přibyl do Prahy, dále Slovinc p. J. Germ, jehož výstava obrazů v Lublani právě způsobila zasloužené uznání, těšili jsme se z přítomnosti velkého počtu slovanských studujících, kteří nám roztomile zazpívali známé nám i neznámé slovinské písně, a vzdali jsme při večeru spontánně čest jednomu z nejzasloužilejších mužů slovanských, veleředáckému P. Jakubu Aljažovi, velkému příteli našich snah českých a přehorlivému fedrovateli turistiky ve slovanských Alpách. Byli jsme tedy stále celý večer v ovzduší „planin slovanských“, vzpomínající rádi prožitých v nich dob a těšíce se, že příští léto zase mnozí účastníci večera sejdou se v krajích, jehož obyvatelstvo srdcem jest nám tak blízko. — Však vylieme již krátce průběh večera. Když naplnil se sál Umělecké Besedy do posledního místa, přivítal předseda odboru prof. dr. K. Chodounský všecky přítomné a přednášel potom o některých výstupech a příhodách, které letos zažil v horách slovanských. Část přednášky uveřejňujeme na jiném místě. Pan profesor Hofmeister, který v Praze poprvé vystoupil na veřejnost a kterýž velmi sympaticky byl přivítán, uznán byl hned v prvním okamžiku od vybraného obecenstva, jež dovede dobře ocenit to, co se mu podává, za virtuosa na klavír vzácného řádu, jehož spolupůsobením každý koncert získá sílu, na niž vzpomíná se po slyšení dlouho. Také pana Germa pozdravilo obecenstvo vřele a těšilo se poznovu, že jej slyší. Pan Germ však také ukázal, že není to toliko jeho krásný, zvonivý hlas, nýbrž že jest to i jeho umělecké používání, co zpěv jeho činí tak sympatickým. Oba umělci byli zaspívání pochvalou.

Ze Saviňských Alp. Silnice z Jezera pod Grintovcem přes Jezerní horu do lúzní Bělé (Vellach) má stoupání takové, že nebylo lze ji čítati ani mezi řídné cesty. V brzku bude tomuto nedostatku odpomoženo. Traťování nové silnice je již skončeno; tato nová cesta bude mít toliko 5% stoupání a bude 4 m široká. Také stavba silnice ze Železné kaple do Solcavy, ve přičině které podal náš odbor promemoria klubu českých poslanců na říšské radě, jest zajištěna.

Nová cesta na Grintovec. V září t. r. nalezl vůdce Frant. Kremser novou cestu od Zoisovy chaty na Kokerském sedle na vrchol Grintovce v Saviňských Alpách, kratší než dosavadní. Cesta tato jest nejprve společnou s cestou od chaty Zoisovy vedoucí na Skutu a sice až do Malých Vrateč, před nimiž obrací se v levo na hřeben Dlouhé Stěny. Nejprve vede po hřebenu, po té po západním svahu její až k hoření části velké kupy ssutkové, přes niž se přechází k malému travníku pod srázem jižního hřebenu se nalézajícímu. Odtud z části po pasech trávnickových lehkou lezeníci stihne se nedaleko za malým Grintovcem, asi 20 minut pod vrcholem, na cestu starou.

Triglavskou chýši na Kredarici navštívilo letos 205 turistů; z nich ovšem největší část (127) připadá na měsíc srpen. Čechů bylo letos na Triglavu 19.

Dráha z Trbšče do Rybna a na Višary. Jak jsme již na jaře připomněli, má býti počato se stavbou dráhy na jaře roku 1899. Koncese ku přípravným pracem byla již udělena hr. Henckelovi z Pruského Slezska.

Dráha na Dobrač a sice ozubená postavena býti má ze Sv. Ducha. Z Běluhu přes Mitterwald do Sv. Ducha postavena býti má dráha lokální.

Mladé hrvatsko planinarsko družstvo v Záhřebu vede si velmi čile a má již v Chorvatsku i Slavonii své odbory. Mnoho štěstí k rozvoji! — V brzku seznámíme naše čtenáře s činností družstva.

Noví členové českého odboru slov. alp. družstva: *Odbor klubu českých turistů v Brně*, pp. *Josef Kuffner*, člen redakce „Nár. Listů“ v Praze, *Antonín Urban*, obchodník papírem v Praze, *MUDr. Jan Janošík*, c. k. řádný univ. prof. v Praze, paní *Janošíková* v Praze, pp. *Josef Adler*, vřelní inženýr v Chomutově, *Jaromír Hušek*, redaktor na Král. Vinohradech, *Dr. Vincenc Oehm*, c. k. profesor v Příbrami, *Ondřej Franta*, c. k. školní rada v Praze, *Dr. Karel Mattuš*, gen. řídící zemské banky v Praze, *Vilém Kacerovský*, c. k. profesor na Smíchově, *Karel Vendulák*, sládek v Praze, *JUDr. Kazimír šlechtic Pokorný*, sekretář buštěhradské dráhy na Kr. Vinohradech. Odbor náš čítá až dosud 16 členů zakládajících a 145 členů skutečných.

Příhlášky nových členů pro správní rok 1899 jakož i příspěvky na českou chatu ve slovanských Alpách přijímají všichni členové výboru: předseda *Dr. K. Chodounský*, profesor české university, Smíchov, Smetanova ulice, *Dr. B. Franta*, král. zem. rada, Praha-II., Zahořanského ulice č. 1944, *L. Mareš*, král. zem. sekretář, Smíchov, Ferdinandovo nábřeží č. 3., *Dr. St. Prachenský*, zemský advokát, Praha-II., Zderaz. — Zakládající člen platí jednou pro vždy 30 zl., činný člen ročně 3 zl., první rok kromě toho 1 zl. zápisného.

*

Klub českých turistů.

Klub českých turistů zahájil zimní sezonu dne 19. října velice zdařilým večirkem společenským. Prostorová dvorana Měšťanské Besedy naplněna byla vybraným obecenstvem, mezi nimiž byly početné dámy. Po společném večerí, při níž koncertovala s velkým úspěchem kapela Reichlova, uvítal předseda klubu p. arch. Vr. Pasovský srdečnými slovy přítomné, načež následovala přednáška o moravských Bezkydích. Známým svým zajímavým a vtipným způsobem podal pan starosta klubu především všeobecné vylíčení tohoto zákoutí moravského, a pak několik obrázků z letošního výletu členů K. Č. T. do Bezkyd u příležitosti klubovního sjezdu a návštěvy rodiště Palackého Hodslavice. Po přednášce byla hudební produkce, při níž střídaly se vysoce zdařilé výkony proslulé kytary s koncertními čísly zmíněné již kapely. Obecenstvo vytrvalo při čile a ardečně zábavě dlouho přes půlnoc.

Příští schůze členská koná se dne 9. listopadu; na programu jest přednáška p. dr. Vratislava Černého „o Albanii“. — V další schůzi, dne 23. list. bude přednášet p. Jan Buchar o turistice a národnosti v Krkonoších. Schůze klubu konají se v malém sále Měšťanské besedy.

Klub vydá v brzku spisek *Dra Gutha* „Vzhůru na Slovensko“.

Kroužek klubu českých turistů pořádá tyto vycházky: V neděli dne 6. listopadu: Zdice, Krušná Hora, Jáchymov a Nová Huť. Odjezd v 8:25 ráno do Zdic, odkud pochodem do Jáchymova, kde oběd. Návrat do Prahy v 8:00 večer. — V sobotu dne 12. listopadu: Turistický dychánek v rytířské síni u Chodčery. Začátek v 8 hodin. — V neděli dne 13. listopadu: Senohraby, Poddubí, Čerčany. Odjezd ve 2 hod. odpo. do Senohrab. Návrat v 8:08 večer. — V neděli dne 20. listopadu: Libeň, Zdiby, Klecany, Roztoky. Schůzka přesně ve 2 hod. odpo. na stanici elektr. dráhy na Florenci. Návrat do Prahy v 7:15 večer. — V neděli dne 27. listopadu: Mnichovice, Lomnice, Pyšely-Čerčany. Odjezd ve 2 hod. odpo. do Mnichovic. Návrat v 8:08 večer. — V neděli dne 4. prosince: Roztoky, Únětice, Tuchoměřice. Odjezd státní dráhou ve 2 hod. odpo. do Roztok. Návrat v 7:15 večer. — V neděli dne 11. prosince: Vysočany, Vinoř, Satalice. Schůze na stanici elektr. dráhy na Florenci přesně v 1:30 hod. odpo. Návrat do Prahy v 6:43 večer. — V neděli dne 18. prosince: Hostivař, Petrovice, Uhř-

néves. Odjezd ve 2 hod. odp. do Hostivaře. Návrat v 8:08 večer. — V pondělí dne 26. prosince: Běchovice, Nový Dvůr, Úvaly. Odjezd z nádraží státní dráhy v 1:25 hod. odp. Návrat v 6:30 hod. večer.

10. číslo časopisu turistů: F. Vele: Výlet do Turecka; Dr. V. Černý: Črtnice. Kús černohorského ráje (dokončení); T. Dvořák: Označování cest; Železnictví; Návštěva studentských nocleháren. Spolkové a různé zprávy.

✱

Neštěstí v horách.

7. V červenci zahynul ve skupině montblancské 25letý turista Howard Reigel, který již dvakrát vystoupil na Mont-Blanc bez vůdce. Po třetí, vystupuje z Courmayeuru, zahynul. 19. července byla nalezena jeho mrtvola ve výšce 2970 metrů pod chýší na Dômu. Den, kdy vystupoval Reigel na Mont-Blanc, byla v horách bouřka; patrně zbloudil s cesty.

8. Ve skupině Gotthardské zranil se smrtelně dne 29. července při přechodu sedlem Orsiora do Realp 41letý revisor Vilém Kall z Mannheimu. Šel za husté mlhy se 17letým synem a sklouzl s travnatého svahu, s něhož sřítíl se do hlubiny. Mladík spěchal do Realp, odkud vyslaná výprava nešťastníka ještě živého nalezla. Při dopravě do Realp však skončil. Přechod jest naprosto snadný a nikdo se nepamátuje, že by se tu bylo stalo kdy nějaké neštěstí. Příčina neštěstí jest buď nedostatečná výstroj turistova vzhledem k tomu, že byla tráva na svahu mokrá a tudíž kluzká, aneb okolnost, že při husté mlze sešel s pravé cesty.

9. Dne 30. července zabil se na Köglerhornu turista jménem Stein. Mrtvola jeho nalezena pod horou. Poněvadž byl sám, nedostává se dalších zpráv.

10. V noci se 30. na 31. července vypravili se tři klempišští pomocníci ze Schwyzu na horu Wasserberg. Jeden z nich, 17letý Müller hledaje protěž, sešel s cesty, sřítíl a zabil se.

11. a 12. Známý vyhlídkový kopec Salève u Ženevy, na který vede elektrická dráha, a i povozem snadno se lze dostat, zaznamenan jest v letošní černé kronice dokonce dvěma případy krátce za sebou. Dne 31. července zabil se tu 22letý syn lékárníka Belli-ho a 2. srpna 17letý syn lékaře Golaye. Oba spadli na místech, kudy sta výletníků bez závady přecházejí. Posléz jmenovaný nalezl s utrženým podpatkem, z čehož se soudí, že příčinou sřícení se bylo zakopnutí následkem odtržení podpatku.

13. Také Brienzer Rothhorn, hora rovněž po dráze a pěšky i výletníkům nejpohodlnějším přístupná, má letos svou obět. Professor Schmiedhauser (dle jiných zpráv Schmiedbauer) chtěl si při sestupu cestu zkrátit, uchýlil se od cesty a dostal se na příkrý svah, s něhož se sřítíl a zabil.

14. Téhož dne (1. srpna) zabil se při slézání Parseierspitze (u Landeku) Karel Lesehr z Biberachu. Byla to letos jeho první tura, a podnikl ji s vůdcem Vinc. Plattem. Již při výstupu spozoroval vůdce při něm chvílemi nápadnou slabost, a chtěl se tudíž s ním lanem spojit, což Lesehr ale odmítl. Při sestupu byl však v okamžiku, kdy oba stáli, a vůdce na vlastní vyzvání turistovo díval se jeho dalekohledem, a tudíž na okamžité přispění nebyl připraven, Lesehr zachvácen mdlobou, zvrátil se a s roztráštěnými údý dopadl na ledovec. Druhá partie, turista s vůdcem, byli svědky celého nešťastného příběhu. I starší a osvědčenější turisté začínají každoročně s turami snadnými a přistoupí k obtížnějším, teprve když se přesvědčili, že na pružnosti své neztratili; tím spíše má pravidla toho dbáti, kdo, jak v případě tomta patrně, není si jist, zda organism jeho způsobily jest námahy obtížnější tury sněti.

15. Při hledání protěže zahynul dne 2. srpna mladý sedlář Zumbrunn z Grindelwaldu na blízkém Mottenbergu.

16. Dne 3. srpna podnikla společnost mladíků z Badenu ve Švýcarsku výlet na Stanserhorn, známý vyhlídkový kopec švýcarský. Naboru jeli po dráze, dolů šla druhý den část výletníků pěšky. Ač po cestě v hostinci byli varováni, aby neuchylovali se od cesty, ježto svahy byly po dešti skluzky, nedbali dva ze společníků — Moric Guggenheim a Bloch — výstrahy a opustili stezku, nemajíce ani horských bot, ani vůbec kovaných střevců. Lehkomyslnost svou zaplatil Guggenheim životem, sřítív se s výše 60 metrů do hlubiny, kde s roz-

tříštěnou lebkou zůstal mrtev ležeti. Blochovi podařilo se ještě zachytnouti, a byl pak na zoufalý pokřik šťastně vyproštěn z trapné situace, vyváznou pouze s několika málo odřeninami ze smrtelných úzkostí.

17. Počátkem srpna zabil se na hoře La Tourne (v pohoří juruském) mechanik Favre z Chaux-de-Fonds. Favre sřítíl se 50 metrů dolů; byl sice nalezen živ, zemřel však čtvrt hodiny na to.

18. Dne 6. srpna slezli tři mladci ve věku 13, 16 a 19 let sami horu zvanou Oltschikopf u jezera Brienzského (Švýcarsko). Při pokusu sestoupi jinou cestou uvolnil se pod nejstarším Walterem Mooserem z Curychu kámen a nešťastník sřítíl se za ním s výše 150--200 m. Zabil se. Oba mladší vrátili se bez pohromy, kudy přišli. Jest zajisté chvalitebno, pěstuje-li studující mládež co nejhodněji turistiku a cvičí-li se v alpinismu, a dobře také, zvyká-li si při tom samotností, přece však nelze u mladíka 19letého, třeba by již sebe více horských tur podnikl, předpokládati tolik zkušenosti a hlavně rozvahy a chladnokrevnosti, aby při obtížnějších partiích nejen obejít se mohl bez průvodčího nebo aspoň společníka zkušenějšího, nýbrž dokonce byl vůdcem druhům ještě mnohem mladším a tudíž přirozeně ještě méně zkušeným.

19. Na Spitzbergu u Göschenen zahynul dne 6. srpna Jan Gamma při hledání krystalů. Byl kamenem, jenž svrchu mu spadl na hlavu, omráčen a sřítíl se do propasti.

20. Způsobem zcela záhadným zahynul na přechodu sedlem zvaným Kreuzli-pass (blíže Amstegu ve Švýcarsku) dne 6. srpna železniční úředník Vojtěch Müller z Curychu. Dal si ukázat cestu vzhůru dvěma pasáky, kteří prý již na něm pozorovali značnou únavu a zmalátnělost. Na druhou stranu se více nedostal, nýbrž byl později na straně Graubündenské ve výšce asi 2000 m mrtev nalezen. Že by se byl sřítíl, jest prý vyloučeno, zdá se spíše dle toho, jak jednotlivá zavazadla jeho kolem něho ležela, že tu odpočíval, dle všeho přemohla jej slabost a snad i nízká teplota, která prý té noci nápadně klesla.

21. Šestý den měsíce srpna letošního roku vyniká nejen počtem neštěstí, jež toho dne se sběhla, nýbrž zejména též jedním z případů takových, o nichž dlužno doznati, že jsou skutečně pravými obětmi alpinismu. Ani nedostatek způsobilosti, ani opominutí nějaké nezavinilo tu katastrofu, způsobenou jen nešťastnou náhodou, proti jaké arci není ochrany. Ve 3 hodiny z rána vypravily se dvě partie ze Sextenu, aby slezly Dreischusterspitze, jednu z nejnádhernějších, při tom ale arci též velmi obtížných vrcholů dolomitových. Chtěli druhou stranou sestoupit do údolí Fischelinského. První sestávala ze dvou turistů s vůdcem, v druhé šli dva turisté sami. Všichni byli již alpinisté osvědčení, a znali se navzájem, tak že bez rozpaků přijata byla nabídka, že postupovati budou všichni pohromadě, by nepůsobila jedna partie druhá nebezpečí shazováním kamení. Partie s vůdcem šla napřed. U jedné z obtížných skalních stěn, jež pouze jednotlivě lze překonávat, pomohl vůdce, zabezpečiv se nahoře, nejdříve jednomu ze svých turistů nahoru, jemuž pak sňal lano, aby zabezpečil výstup druhého turisty. Právě na nejhorším místě převislé skály zachytil se tento za balvan, který však v též okamžiku povolil. Vida se v nejvyšším nebezpečí, měl tolik duchapřítomnosti, že zvolal ještě na vůdce: „Kámen se uvolnil, pevně držet“, a již visel ve vzduchu na laně, které pak vůdce jen s největší námahou mohl udržeti. Byl zachráněn, avšak uvolněný balvan (asi 1/2 centu těžký) stal se osudným druhému partii. V kritickém okamžiku stál jeden člen její, právní praktikant Viktor Naager z Landshtutu, na úzkém skalním pasu, kdežto druhý H. Buchenberg z Augšpurku po skalní stěně již několik metrů do výše vylezl. Na výstražný výkřik přítiskl se Naager těsně ku skále, avšak nadarmo, balvan zasáhl jej do šíje a srazil jej do propasti. Pádem svým strhl ovšem s sebou též soudruha svého, s nímž lanem byl spojen. Oba bez hlesnutí zmizeli uděšeným zrakům partie hořejší. Neštěstí stalo se o půl 11. hod. dop. Bylo-li vůbec pomyšlení na záchranu, musel se pokus stát co nejrychleji, a tu odhodlali se turisté s vůdcem k jednání skutečně uznání hodnému. Dali se, jakmile našli místo poněkud jen příhodnější, vůdcem svým ke skále přivázat, a vůdce Schranzenhofer spěchal pak do údolí o pomoc. Za 1 1/2 hod., tedy v době neuvěřitelně krátké, pováž-li se, že partie sem ráno potřebovala 7 1/2 hod., byl v Sextenu a o půl 6. hod. večer nalezla výprava mrtvolu obou nešťastníků. Oba turisté nahoře byli ovšem již připraveni, že zde přenocují, avšak statečný vůdce vydal se s některými soudruhy ještě

v této pokročilé době poznovu nahoru a šťastně, ač ne bez obtíží, ježto mezi tím se již setmelo, provedl sestup do údolí. Nešťastí toto jest tím tragičtější, že v jednom ze společníků navždy zanechává trapnou vzpomínku, že příčinu jeho způsobil; viny nelze však ani jemu přičítati nejmenší.

22. Na Heustocku (kanton Glarus) zabil se dne 7. srpna 20letý Jindřich Reusch, chtěje zkrátiti si cestu po hladké kupě travnaté, s které sklouzl.

23. Známý Schafberg v Solné komoře byl dne 14. srpna jevištěm nešťastí způsobeného tím, že tu výletník, jemuž vítr zanesl klobouk, při sestupu s cesty pro něj se uchýlil. Když se na cestu vracel, povolil pod ním trs trávy. Skákev se, narazil hlavou na kámen, kdežto druhým kamenem byl zasažen do oka. Ač hluboko nepadl, byla poranění jeho tak těžká, že za krátko skončil. Nehody toho druhu mohou člověka ovšem potkati kdekoliv.

*

Ze západních Alp.

V balonu přes západní Alpy. Dlouho připravovaná vědecká cesta balonem přes hory alpské byla podniknuta počátkem října ze Sionu v Rhonském údolí. Plavby účastnili se známý vzduchoplavec Spelterini, professor Hein, MDr. Biedermann a proslulý cestovatel i spisovatel alpinistický Meurer. Balon hnán byl větrem k severozápadu, přeplul Waadtské Alpy, Juru, vystoupil o 1/4. hod. odp. do výše 6300 m a byl před večerem spuštěn účastníky k zemi mezi Dijonem a Langres ve Francii. Vědecké pozorování, vyličení cesty i nesmírného výhledu s výše bude vydáno co nejdříve.

Observatoř Vallotova na Mont-Blancu byla letos přenesena na blízké místo jiné, jež není vydáno tak větrům a sněhu. Zmínili jsme se již v 1. čísle o tom, že se tak stane. Přenesení, vlastně nové postavení observatoře, vyžadovalo skoro měsíc času; pracovalo na něm 34 dělníků, kteří ovšem musili vynešati na vrchol Mont-Blancu vědecké přístroje a potraviny. Práce počaly v polovici července, a již prokopání sněhem a ledem k chýši vyžadovalo dosti času. Pan Vallot a dělníci zůstali nahoře 14 dní a sestoupili teprve 29. července, kdy únava byla již hrozná a čas velmi špatný. Pátého srpna počaly práce znovu, a byly dokončeny 14 dní na to. Jest pochopitelné, že obyvatelstvo Chamonixu i turisté uvítali velkolepě pana Vallota při návratu. — 8. září pak slavil p. Vallot s chotí a dcerou stříbrnou svatbu na vrcholu Mont-Blancu; byl to zároveň jeho dvacátý pátý výstup na nejvyšší horu v Alpách.

Velká srpnová vedra a krásnou pohodu v horách, jež přišla vhod tisícům turistů alpských, lze dobře vyčísti z pozorování observatoře na Mont-Monnier (2741 m) v Přímořských Alpách. Průměrná teplota činila zde v srpnu +8.3° C, ač v noci často klesl teploměr na -4° C.

Italská královna Margherita podniká každý rok ve Walliských Alpách ne lehké, ba obtížné tury; oblíbeným východiskem jejím jest Gressoney-Saint-Jean (1385 m), nádherné alpské místo jižně od Monte-Rosy. Letošního roku pro příhodný čas prodloužila královna svůj pobyt v Gressoney skoro až do konce září, podnikajíc časté výstupy. Ze královna Margherita vystoupila také na Monte Rosu, je z dřívějších let již známo.

*

Dráhy.

Dráha z Gloggnitz přes Schotthwien do Maria-Schutz bude se bezpochyby již na jaře stavěti.

Z Rekawinklu bude postavena dráha do Hainfeldu; bude 22 km dlouhá a povede krásným údolím Laabenským přes Wöllersdorf.

Projekt dráhy ze Chamonix na Montanvers nad Mer de Glace jest již schválen; podnikatelé zamýšlejí zahájit dopravu 1. července 1900.

Trat Obertraun u Hallstadtu — Aussee, která byla povodni v srpnu lonského roku stržena, byla teprve počátkem října t. r. znovu otevřena.

*

Cesty.

Cesta z Hallu přes Sv. Martina v Gnadenwaldu do Vomperlochu a Hallerangeru byla letos opravena, označena a tabulkami opatřena.

Nově zřízena byla cesta na Bernhardseck u Elbingské Alpy v horách Lechthalských.

*

Chaty.

Chata Xavier Blanc nad údolím Gaudemarským ve francouzských Alpách byla otevřena 11. srpna t. r.

Chata nördlingská otevřena byla dne 16. srpna na Reitherspitze. Je ohostěna a má místa až pro 30 osob.

Chata Prantiška Schlütera otevřena byla na sedle Kreuzkofelském (2806 m) počátkem srpna t. r. Chaty dostilne se nejlépe ze stanice Villnöss, nebo Klausen na dráze brennerské.

Nová chata otevřena dne 11. září na Dreithorspitzzatterl, malém to sedlisku hřebenu wettersteinského na hranici bavorské a tyrolské ve výši 2380 m.

Chata arciv. Jana na Adlersruhe, značně rozšířená byla dne 15. srpna slavnostně otevřena.

Chata císaře Prantiška Josefa na Hochkönigu otevřena dne 15. srpna za přítomnosti 400 osob

Chata teplická (2642 m) v hořením Ridnaunthalu v Alpách štabajských přestavěna a dne 18. srpna t. r. otevřena.

Chata magdeburská (2422 m) v údolí pferšském v Alpách štabajských zvětšena a otevřena 22. srpna.

Chata brémská na ledovci simingském v údolí gschnitzském v Alpách štabajských otevřena 12. července. Jest ohostěna a stačí pro 20 osob.

Nová chata berlínská v údolí habašském otevřena dne 30. června.

V Chatě berlínské v Zillertalu otevřena dne 7. srpna nová jídelna, jež pojme 60 osob.

Nová chata zřízena na Ahornalpe poblíže Eckersattelu pod Velkým Göllem. Má 6 loží.

*

Vůdcovství.

Závody vůdců. Jako roku minulého, uspořádal i letos časopis „Revue de Montblanc“ závody vůdců Chamonixských. V loni jednalo se o nejrychlejší výstup a sestup ze Chamonix na Brévent (rozdíl výšky 1500 m); výkon ten proveden byl v úžasně krátké době právě dvou hodin, při čemž ještě zvyšovala význam jeho okolnost, že závodící nesměli při výstupu užiti kratší cesty. — Letos dne 15. srpna pořádaný byly závody ze Chamonix na Chalet-sur-le-Rocher (1564 m); rozdíl výšek byl as 530 metrů. Závodů zúčastnilo se 10 vůdců; zvítězil vůdce Jean Breton, který cestu tam i zpět vykonal za 43 minuty; poslední závodník přibyl o 9 minut později! — Výkon tento jest vskutku neobyčejný; tážeme se však: je třeba štváti taktó vůdce udílením cen do něčeho, co s jich povoláním nesouvisí, ba co uškoditi jim může na zdraví, a nebylo by lépe značné výlohy závodů věnovati na odměnu vůdců, kteří se vyznamenali jinak?

O významu vůdců. Nešťastí, které stihlo koncem srpna vynikajícího anglického turistu Dra. Hopkinsona s rodinou na Dents de Veisivi ve Walliských Alpách, a při němž zahynul otec, dvě dcery a syn, zavdalo největšímu anglickému listu „Times“ příčinu, aby se v úvodním článku vyslovil proti podnikání nebezpečných tur bez vůdce. Článek ten proto je důležitý, poněvadž v něm plně se vystihuje význam, jaký má vůdce pro turisty, zvláště takové, kteří bez víceleté přípravy a bez náležitě rozvahy podnikají sami tury, při nichž jde o život. „Times“ píše asi taktó: „Méně, než při jakémkoli cvičení, vyžadující silu a vytrvalost, může při horských turách amateur doufati, že plně se vyrovná vůdci. Může třeba rok co rok ztrávit ve vysokých horách, vystoupiti na nejtěžší vrcholy a přechody, až jistota chůze a znalost místa je snad skoro taková, jako vůdci. Snad skoro taková — však ne stejná. Turistovi nejsou Alpy

domovem, vůdci však ano. Turista ztráví často po letě skoro celý rok v jiném zaměstnání, ba celý čas tento skoro sedí v úřadovně neb ve škole, a když budoucí rok vyjde do Alp, musí do jisté míry zažít znovu, musí se evičiti a vyučovat se. Vůdce zůstal stále od dětských let v Alpách; jeho vědomosti o horách a jich poměrech ledových a sněhových, o poměrech větru, bouří, mlh, jsou stále větší. Otuzňuje se evikem celého roku, oko jeho poznává každý rok více. Jak každý ví, kdo byl ve společnosti vůdců prvního řádu, bývá bystrozrak vůdce až skoro nevysvětlitelný a jeho ruka i noha stává se tak pevnou a vytrvalou, jako skála sama...“

*

Literatura.

Nákladem knižkupectví Stahlova v Řezně vyšlo v září t. r. dílko „Marterl, Grabschriften, Votivafeln in Tirol, Vorarlberg, Bayr. Hochland“. Cena zajímavého dílka jest 20 kr.

Nákladem A. Prochasky v Těšíně vyšlo právě 10. vydání spisu „Die Hohe Tatra“ od prof. Kolbenheyera.

Casopisy alpinistické redakci zasílané. (Uveřejňujeme obsah těchto listů pro nedostatek místa prozatím jen občas.)

Planinski Vestnik č. 9. a 10. Potovnuje okolí sveta. — Fr. Finžgar: Črez Triglav. — Krátek popis vseh koč in zavetišč slov. pl. društva. — Društvene vesti.

Hrvatski Planinar č. 5. (z 1. listopadu t. r.). † Kraljica Jelisava. — Franjo Marković: Planinarstvo i svećenstvo. — Dr. L. Car: Planinske životinje. — D. Hirc: Na Komušarvoj pečini. — D. Franić: Uzlaz na velebitsku Višočicu. — Různé zprávy.

Alpina č. 10. (vychází německy a francouzsky). Sdělení ústř. výboru — Prof. Schiess: Tankuban Prahe und Papan-Dajung, zwei Vulkane auf Java. — E. Sandoz: Inauguration de la cabane de Neuchâtel au Clocher de Bertol. — A. W.: Die neueste Ausgabe des Alpine Guide. — Dr. E. U. B.: Boeser Faulen (2804 m). — Zprávy z odborů, zprávy o turách členů, různé zprávy.

The Alpine Journal č. 3. (vychází čtyřikrát do roka) pojednává nejprve o novém vydání Ballova Alpine Guide. — H. Wood: Ze Seesaplany na Triglav. — G. Yeld: Ledovec Noaschetta. — Drobné zprávy.

Club Alpin Français č. 6. a 7. (v létě a na podzim vychází vždy více čísel najednou). Zprávy centrály. — Congrès du Club Alpin Français à Barcelonnette. — Zprávy odborů (hlavně o výstupech a o otevření nových chýší). — Různé zprávy.

Mittheilungen des deut. u. oest. Alpenvereines č. 19. Dr. Völcker: Ersteigung der Zugspitze durch das bayrische Schneekar. — F. Hörtnagl: Die neuen Touren des J. 1897 in den Ostalpen. — Dr. Borchardt: Zur Katastrophe am Piz Palu (od účastníka). — Dr. Benesch: Uiber eine neue Methode kartographischer Darstellung. — Různé zprávy.

Oesterr. Touristen-Zeitung č. 20. Eröffnung des Schutzhauses auf der Keisalpe. — K. Prodingner: Neue Touren in Obersteiermark. — Touristische Mittheilungen.

Revue Alpine vydávaná sekci Lyonskou franc. alp. klubu č. 10. A. Brault: Ascension du Tacul. — V. de Cessole: Au sujet de Bonnet Carré. — Chronique Alpine (obsahující množství zajímavých zpráv). — Revue bibliographique. — Chronique de la Section.

Rivista mensile del Club Alpino Italiano č. 8. M. Ceradini: Ancora del Visolotto. — B. R.: La Pro-Montibus. — Cronaca Alpina. — Různé zprávy.

Matice slovníká vydá nákladem svým velkou mapu celé oblasti slovínské ve 4 listech. Cena stanovena na 2 zl.

*

Různé zprávy.

Druhý společenský večer našeho odboru bude se konati v sobotu dne 5. listopadu t. r. o 1/2 8. hodině večerní v sále Umělecké

besedy, Přednášeti bude pan sekretář zem. výboru Leopold Mareš: „Tři dni v Saviňských Alpách (Luče-Oistrica-Uršič-Grintovec)“. Pořad koncertu jest tento: Slečna Zdenka Mollendova: Lastavicam od Zajce. Pan Otakar Mařák: Arie Lenského z „Eugena Oněgina“ od Čajkovského. Slečna Mollendova: Asra od Rubinsteina. Pan Mařák: O naší lásce od Dvořáka, Čarné oči a Jarní večer od Piskáčka. Slečna Mollendova a pan Mařák: Duetto z opery Dubrovskij od Nápravníka. — Upozorňujeme, že k tomuto jakož i k příštím večerům páni členové nebudou více zváni zvláštními pozváními, nýbrž že doba i program příštích večerů pouze ve Věstníku budou ohlašováni. — Pány účastníky večerů žádáme, by po dobu přednášky a při provádění programu nedali si donášeti jídel a nápojů, i aby před 9. hodinou nekouřili.

*

Velkolepý odkaz k účelům alpinistiky. Nedávno zemřelý diplomat Mayer z Graveneggu odkázal vídeňské sekci „Austria“ něm. rak. alpského spolku 32.000 zlatých.

72 let starý pán August Dubois vykonal ze Chamonix výstup na Mont-Blanc i sestup pochodem 16hodinovým; v tom ovšem není počítána delší doba odpočinku na Grands-Mulets a na Bosses. Vzhledem k tomu však, že obyčejně trvá tato tura 2 a půl dne, jest to výkon znamenitý. Přejeme všele všem našim alpinistům, aby v tom věku byli tak svěží.

Ubývání a přibývání ledovců. Dle zprávy Dra. M. Fritsche uveřejněné v Mittheilungen des D. u. Ö. A. V. jest výsledek pozorování konaného na ledovcích ve skupině Zillertalské a ve Vysokých Turách v roce 1897 velice překvapující. Shledáno totiž, že ledovce ve Vysokých Turách buď zachovaly se ve svém stavu anebo že jich ubylo, kdežto při ledovcích zillertalských vyjma ledovec schwaizensteinský, jehož také ubylo, bylo lze pozorovati přibýtek.

O pojmenování hor. Švýcarskému alpskému klubu byl podán návrh, aby bezejmenné kopce, na něž poprvé se vystoupí, byly pojmenovány ne dle turistů, jak se obyčejně děje, nýbrž dle vůdců, kteří při takových příležitostech nebezpečí daleko více se vydávají než turista a při podniknutí konají hlavní práci.

K alpskému názvosloví. Redakce došel před několika dny lístek ne mnoho čitelně podepsaný, tak že nebylo lze odpověděti soukromně. Pisatel horší se na to, že užíváme v češtině slova „ruksak“. Rádi bychom užili významu jiného, českého, leč dosud nenalezli jsme vhodného výrazu. Slovo „ranec“ pisatelem navržené nevystihuje pojem — nutno zase říci „ruksaku“. Byli bychom rádi, kdybychom tento specifický alpský význam, jehož na mnoze užívají též Francouzi, mohli vyjádřiti dobře česky. Proto vítána nám bude každá rada. To týče se nejen tohoto jediného slova, nýbrž i více jiných horských terminů. Navštěvovatelům společenských večerů našich je známo, že jsme žádali o příspěví v té věci, ježto zamýšlíme vydati českou terminologii horskou. — Však se obrátíme v některých věcech přímo k některým horlivým alpským turistům.

Věstník obdrží členové českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 1 zl. 50 kr, pro členy klubů turistických 1 zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva redakci Dra Bohuslava Franty v Praze-II., Zahořanského ulice č. 1944.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červen, červenec, srpen, září.